Массе а мехкий пролетареш, вІаьгІкхета!

СОВРАЛ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ● ШОАТТА, 4 ноябрь, 1978 шу. ● № 132 (5952). ● Мах 2 кепиг.

Советски Іилмахой! Лакхъе Іилма-тохкамий эффективность, Іилма производца-цара бувзам чІоагІбе! Сийле хийла советски Іилма!

(КПСС ЦК ТІаъхьехамашцара)

ОКТЯБРА НАКЪАДОЛХАШ

Къаьстта чІоагІа лоарХІамен бехкгохкамен балхаш да «Сушканефть» НГДУ скважинашта лаьттан кІіала капитальни ремонт ераша деи дираш. Цар дукхаьчча хана дена болх а ца беш лаьттача скважинашта капитальни ремонт а яь, уж мехкадаьта дала йоЛайолийт, кІеззига мехкадаьта луча скважинашта кислотни обработкаш а еш, сордоах цар луш дола «Іаьрка до-пуш». Донский декхараш тІаийнадд цар пятнилетка кхоалагІча шера. Уж толамца кхоачашн тІехкхоачашн дара ЯьрЯкга яхьх хьалхара могтиг ЯьккхаЯ мастер Махьчев Александр Михайлович мерте латтача скважинашта капитальни ремонт еза коммунистически кІаьхьГаьча сийлен цІи лелаеча бригадо. Шера планагІа йІитъ скважина капитальни ремонт е еш ЯьЯ ЯоЛаЛлийтай пхи скважини. Цар хІара бетта бІаьш тоннаш мехкадаьта лу.

КарагІдаьнначох кхоачамбаь Іеш оамал йоапача бригадо хІара сменагІа нормаш юкъера лаьрХІача 125 процент кхоачаш а еш кхаьЯер уьх деношка. Сентябрь бетта тІерча мелашкара мехкдаьтта данккара йолча режимага яьккхар до скважин — 145 А. Цул тІехьаГІа дийнахьш буси 7 тонн газоин конденсата 12 эзар кубически метр газ яла йоЛалер скважин. Цух тІехьаГІа кислотни обработка а яь, дукхагІа конденсатг газ газ яа йоЛалер скважин. Цох а кхоачамбанзар ремонтникаша. Капитальни ремонт а яь хІанзлехьа болх бе йоЛаЛлийтай из. Шера план цІъаи ахазеен тІехкхоачашъяьй бригада ремонтникаша. Из къаьхьегама совгІат цо летаду Сийлахь-боккхача Октября 61 шу дузача цІейна.

Хьинаре кхаа а хьегаш башха-дика толамаш доахача бригада ремонтникашца юкъе белгалбаьнна ба бурудеттарий гІоичаш Масленкин Владимир Николаевич, Сугаков Александр Семенович, кхьбараш.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) бригадиг А. Махьчиев, бурудеттарий гІоичаш Б. Масленкин, А. Сугаков.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЙІАЬХХАЧА ХАНА ОРБИТАЛЬНИ НИКЪ БАРА ПРОГРАММА ТОЛАМЕ КХОАЧАШЪЯЙ

Космонавташ В. Коваленоки А. Иванченкови льатта юхабаьхкаб

ТАССХоам

Советски Іилмаи техникан Іалашо ешаш бонкка кердо толам баьккхаб космически аре кораерзаеча, 140 деннен бийсанен лехкаш долча кемо баьв космонавтика исторе чухьяттара баьхаГІа бола ниКъ толаме чакхбаннхаб.

1978 шера 2 ноябре московски ханах 14 сахьаття 03 минутн ЯьлЧа, «Салют-6» — «Союз» яхача орбитальни комплекса тІа кхоачашъе лаьрХІа хинна Іилма-техникийн техкамийн экспериментийн программа йистеЛьккхатуЛ тІехьаГІа, космонавташ новкъостий Коваленок Владимир Васильевичи, Иванченков Александр Сергеевичи Льатта Іобессаб. «Союз-31» яхача космически мо Іойоссаеш йола аппарат Советски Союза территоре тІа белгалъьнча районе городе Джезказгана 180 километр кІъулбехьен-малйбоаЛедо сборнаша Іохайнай.

Іобессача моттиге баьчА медицински техкамо хьаьхьеХхар космонавташца Коваленокен Иванченкоен йІаьХхаьчА ханг баь орбиталъни ниКъ дина лайнилта.

1978 шера 15 июне «Союз-29» яхача кема тІа новкъостий В. В. Коваленоки А. С. Иванченкоен космически ниКъ бе Даболабелар, 17 июне, «Салют-6» яхача станцех «Союз-29» яха кема дІаЖеттачуа тІехьаГІа, Іилма-техкама комплекса тІа болх бе болабелар космонавташ.

1978 шера 26 июне орбиталъни комплексах ДІаЖеттар дунен хІалкъашта юкъерча экипаж: СССР летчика-космонавта Климук Петр Ильичен ПНР гражданина Германеьвский Мирославен лехкаш хинна «Союз-30» яха кема. «Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-30» яхача орбиталъни комплекса дунен хІалкъашта юкъерча экипаж толаме кхоачашдир цІъаиа оттадь хинна советско-польски техкамашн эксперименташ.

1978 шера 27 августе орбиталъни комплекса тІа «Союз-31» яхача кемаца кхоачашйр СССР летчик-космонавт Быковский Валерий Федоровичи ГДР гражданин Пеи Зигмундн юкъе вола тІеъьаьхь дунен хІалкъашта юкъера экипаж. ЦІхьана эксперименташ яра Советски Союзен Германски Демократически Республикан Іилма-техникийн техкамашца.

Станце тІа оттаяь хиннача субмиллиметрови телескопа новкъостаца бустамаш даьХад дуХхача седнЬьех юьлача ультрафиолетови сердалон. Даиеш хьаьхьаьчаЛ Льаттан атмосферарс юьлача субмиллиметрови сердалон цун озонни тІоан хьалеп хьаьхьеХа.

ЯІаьХхача хана шоаш ниКъ бен «Салют-6» яхача станце экипажаца кхоачашъяьй медицински техкамий шерра программен биологически эксперименташ, хІаьта уж баьхан долаш хьаьхьачА космосе гІолаа бе. наьчьа фактораша сеГа организмана, баьдоеГІаш деГІаахара, биологически объекташта ева влияне хьаьхьехара керда лоарХІаме сведенеш. ЧанхЬ ЯьхаЧа дуккхача профилактически медицински мероприятеша йІиш хилийтай новкъостий Коваленокен Иванченкоен могашІен балха хьинарі ЯІаьХхача хана иИъ беча юкъаГІа геттара дикаЧа хьаЛ тІа лоаттаде.

Кема тІара керда системаш, космически аппаратий оборудованин прибораш шаьрьярца юьзаенна йола тоьаЛ дуХха техническн эксперименташ ЯьЛ космонавташца.

В. В. Коваленокеи А. С. Иванченкоеи кхоачашдаьГ гутчаьхарча космосе ДІаЖеттаЛ, ду хана, даР юа хІа ВІаьгІа ЯьккхаЯ станце арахьарча тІехеи тІа оттаяь а микроинтеворни хьаЛ Іомадеи космическеи средас тайп-тайнарча материалий свойстваш еш йола влияни таХхеи ЯьаьрХІа а йола Іилман аппаратура.

Космически техника шоаш та кІоргта йовзаш хилар, кьоаХчаи турпалаи хьаьхьекгад космонавташ В. В. Коваленокеи А. С. Иванченковеи «Салют-6» — «Союз» — «Прогресс» яхача Іилма-техникийн комплекса тІа хана ДІаЛача эттара бІаьлгІа бола орбиталъни ниКъ беча хана.

КхоЙта бутт совгІа ха я «Салют-6» яха орбиталъни станци орбите гІолла лела, хІаьта ду юкъа до 6 эзари 3 бІаьш го баьккхаб Льаттана гонаЛа. Цу юкъа станце тІа болх беш хиннай ялх экспедиции — ЯІаьХхача хана болх беш шиъ чуотт-гаьш-арабоалаш болх бен йиъш, хІаьта цига из ха йоаккхача хана цар йоаккхаДаьд лехкаш дола ялхи грузовой диъш космически неМаш иттаэза вІашагІдувилгеи цаІ хьа а хьоастадаь юха тІехьадувилгеи, гутчаьхарча космосе шоэза ДІаарабаьннаб космонавташ. Советски космонавташца цхьана «Союз» яхача кемаш тІеи «Салют-6» яхача станце тІеи ниКъ баьб ЧССР, ПНР, ГДР космонавташа-тохкамхоша.

Ниъ мел беча хана цІаЖха а лоарзаГІа да йоалаш болх баьб «Салют-6» яхача станце тІарча системаша, оборудованеш, аппаратура.

ПланагІа оттаяь хинна программа толаме чанхьаккха вІаштІехьадьнйад дукхача Іилман, конструкторски, производственни коллективаша, космодрома, наьчьа лостам телача Центра, наьчьа командно-бустамийн кемаш лохаш — кІаЛхара доахачен комплексий специалисташ нийсен дика тоабаьн болх бар баьхьан долаш.

Космонавтика исторе чухь кемаш лехкаш этгара бІаьхьаГІа бола ниКъ беш яьнхача хана даьча Іилма-техникийн техкамехи экспериментехи хьаьхиннарех шерра пайда эцарГІа Советски Союзеи яхача социалистически механийн Іилма, техника, халкъа боахама тайп-тайнарча доакъошка.

Кемаш вІаагІдувзадолийташ ши маьже йола «Салют-6» яхача орбиталъни станци, «Союз» яха лехкаш дола орбиталъни кемаш, «Прогресс» яха автоматически грузовой кемаш юкъе а долаш йола чоалхане Іилма-техникийн комплекс хьаьр советски космически Іилманеи техниканеи карагІдьанна, дерригача адамий гІулакха космос дІахо караерзаяра даьхье шерра перспективаш хьаеллаш дола тІехьдьанна доккха инженерно-технически хІама да.

Иоккха космически программа толаме чанхьаккхар — Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 61 шу дузаш Даьхенна денна башха-дика совгІат.

СССР летчиках космонавтах нов. В. В. Коваленокех Советски Союза Турпала цІи тиллараш дола

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-6» — «Союз» яхача орбиталъни Іилма-тохкама комплексаца ЯІаьХхача ханаца космически ниКъ толаме чакхбаннхарах а цу хана къонахчаЛи турпалаи гойтарах а Советски Союза Турпала цІи тулливІда. СССР летчиках-космонавтах нов. Коваленок Владимир Васильевичах Ленина орденн «Дошо седкъа» яха медаеча цунна дІа а луш.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1978 ш. 2 ноябрь.

Летчиках-космонавтах нов. А. С. Иванченкох Советски Союза Турпала цІи тиллараш дола

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-6» — «Союз» яхача орбиталъни Іилма-тохкама комплексаца ЯІаьХхача ханаца космически ниКъ толаме чакхбаннхарах а цу хана къонахчаЛи турпалаи гойтарах а Советски Союза Турпала цІи тулливІда. летчиках-космонавтах нов. Иванченков Александр Сергеевичах Ленина орденн «Дошо Седкъа» яха медаль цунна дІа а луш.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1978 ш. 2 ноябрь.

Нов. А. С. Иванченкох «СССР летчик-космонавт» яха цІи тиллараш дола

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-6 — «Союз» яхача орбиталъни Іилма-тохкама комплексаца космически ниКъ барах «СССР летчик-космонавт» яха цІи тулливІда нов. Иванченков Александр Сергеевичах.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1978 ш. 2 ноябрь.

ИТТ БЕТТА ПЛАН— ХАНАЛ ХЬАЛХА

Нохч-ГІалгІай АССР Статистически управлене итогаш ный 1978 шера итт бетта промышленносто баьча балха. Шерра социалистически яхь а йоаржаяь кхаьхьийтача промышленни предприятеи молективвша диикка тІехкхоачашъяьй продукци маьхала яккхареи изделей дукхагІа пола тайнаш хьадарех итт бетта план.

Паччахьалкхен планал совгІа мехкага дІаькхьалй 13,3 миллион сома маьха тайитайпара продукци. Сохха итт бетта арахийлачул 2,2 процент дукхагІа продукци арахийлай ухх шера цу юкъа. Къаьстгара овсарле лакхъара задани а тІеккхоачашъяьй. ХІара сага дІаЛаьрХІача соах-на итт бетта хинначул 2 процент лакхъеннай из ухх шера цу юкъа.

Итт бетта план толамца кхоачашъяьй мехкдаьттахоша, химиншаша, машиностроераша, энергетикаша, промышленноста кхьча доакъой болхлоша.

ЦІЕЙ СИЙНА

Сийлахь-боккхача Октября 61 шу дузача цІеи сийна къаьхьегама вахте эттача Нохч-ГІалгІай ГІишлошъеча управлене коллективе дика къаьхьегама совгІат кийчдаьд ду дезача денна. ГенподрядагІа ГІишлон-монтажни балхаш даьра итт бетта план 106 процент кхоачашъяьй цо. ПланагІа лаьрХІачул совгІа дац ши миллионн 400 эзари сома маьха ГІишлон балхаш. Шоай нинаца ГІишлош хьалъера паччахьалкхен план 109 процент кхоачашъяьй управлене ГІишлошкоша. Задаиел совгІа 2,5 миллион сом мах бола ГІишлон-монтажни балхаш чакхдаьхад цар.

Нохч-ГІалгІай ГІишлошъеча управленена чуйоагІачА СМУ-шта юкъе ярчача яхьх хьалхара моттиг а йоаккхаш, этгара дикагІа технико-экономически хьокхамаш хилийтай Гарольков Вячеслав Иванович керте латтача СМУ-6 коллективо. ГенподрядагІа ГІишлон-монтажни балхаш даьра итт бетта план 120 процент кхоачаш а еш, планал совгІа цо даьд 900 эзар сома маьха ГІишлон балхаш. Иштта дина къаьхьегаш ба итт бетта заданел совгІа 500 эзар сома маьха ГІишлон балхаш дах бола Турпалов Іарби Абдулаевич керте латтача СМУ-7 ГІишлонхой а.

* * *

Шоаш уьх шера тІаийца декхараш тІехкхоачашдеш ба Грозненски ацетонован заводе болхлоЙ. Дерригача технико-экономически хьокхамий итт бетта план дикка тІехкхоачашъяьй цар. Паччахьалкхен планагІа даьрХІачул совгІа

Дикача къаьхьегама толамашца белгалдоаннх Сийлахь-боккхача Октября цІей Грозненски маьхьа комбинагІа болхлоша. Итт бетта планал совгІа цар ерриГа арахийца продукци 81 эзар сом мах болаи я. Ший къаьхьегама толамашца цо хетаду Сийлахь-боккхача Октября дезаа денна.

Къаьстта дика болх а беш, яьхь хьалха латташ я мастераш Овчинникова, Тофелюк, ЯьхьбарашІ керте латтача сменай коллективаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ДИКА КЪАХЬЕГ

Уьх шера дика къаьхьег «Грознефтеоргсинтез» производственни объединенена чуйоагІачА ПроизводственноТоварни контора болхлоша. Итт бетта план ханал кхо ди хьалха ятоачаш а яь, планал совгІа цар ийчьаьлй массехь миллион сом мах бола мехкаьтта продукци.

Къаьстта дика къаьхьегарца белгалъьнна я Орел Юрий Константинович керте латтача шоллагІча цеха коллектив.

Н. ДЕМЬЯНЕНКО, «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене Производственно-товарни контора планан отдела инженер-экономист.

ХЬАЛХА ЛАТТА БОАХАМ

Уьх тІехкъарча шерашца Ачхой-Мартановски районе боахамашта юкъе хьалха латташ хьайоаГІа «Самашкинский» совхоз. Цига ялх ферма я — 3 доахаиен 3 хьаькхарч лелаеш. Фермай доалахьа да 2626 беиаин 11106 хьаькхеи. Зоотехникеи баьсоаиаша яхача бесса Іуиал ду цу хьайбаьта.

Шерра яьржай коллективе социалистически яьх. ХІарвар ше-ше доакхаГІа толамаш даха гІерт. Яьхь хьалхалаттарех цаі ва воккхагІвоа скотник Кагиров Салман. ХІаиа 450 беиаи лоамаи даьГІенашка доажадеш ва из. Буц листаГІеи дикагІеи йолча моттигашца леладу Іуно хьайбаьт. Цудухьа хІара бе-жаиа дийнахьи буси 740 грамм дулх тІаиХет, пиаи 700 грамм йолча. Цунца болх беш ва бежа Іу Хучиев Авхан. Ший новкъостагара опыт Іомаю цо.

Совхоза толамаш доахача доиккха даькъа юкъеьлу доаркаша. Уж ва кьаиа комсомгиСт Бисолеев Таиса, Амаева Іабидат, Керимова Найиа.

ХІара Іаттагара юкъера лаьрХІаиа 2150 килограмм шура яьккхай царех хІаране, итт бетта план 1900 килограмм йолча.

— Бежа Іушеи доаржаеи доахча толамаш дуьзарх доагІачА бесса диза хургдацар цу коллективаьх дола кхаьмаьл, хьаькарч кхоабаран ца хьоаХайча, хІаиа аьлча толамашта юкъе доарХІаме даькъа дихьаран уж ба, — йоах совхоза партиома секретара Аьзаев Руслаиа. — Уж хІаиз а ба яхье хьаьха латтаращца. Сийлеи улга тІа хьалтеха доахи хьаькхарч лелаерий сурташ. Царца я Октябрьскеи революцеи ордена кавалер коммунист Штефаи Мария, Тризно Надежда, Чернова Аиа. Царех хІараие я — 9 хурск хьаькхеи хІара хІаккхйна тІехьа, цхьаькхе а ца къастийташ. ХІаьта йоиккхаГІча группе дІачуэуча хана хІара хурска додал 20 — 22 килограммАта кхоач, планаи 18 килограмм йолча.

ДІабахаиа итт бетта 7124 хурск яьй ферме. Шера планаи кхоачашъе таьна баь хьайбаьш лелаедеш.

Боахаме лаьрХІа йоаико ю доахана Іуе кердаДаккхаиа доаГІачА. Цу ГІулакха Украиеиа симмиаьльски фух дола 162 беиаи доаладаьд, хІаьта совхозе долаш даьр ду фух дола 120 беиаи.

Ловаца аьлча, ма-хулла хьайбай продукци алсамъяккхара наькьаьш лохаш ба «Самашкинский» совхоза хьайбаьш лелаедеиаи.

— Лохлургдац Іаи эамалаьхьа доаха толамаш,— йоах боахама вергтерца зоотехникдоаал 20 — 22 килограммАта кхоач, планаи 18 килограмм йолча.

ДІабахаиа итт бетта 7124 хурск яьй ферме. Шера планаи кхоачашъе таьна баь хьайбаьш лелаедеиаи

КЪАХЬЕГАМХОЙ ПИСЬОШТ ПАРТИЙНИ ТЕРКАМ

Советски ІьЛдал даннача ЛЬалхуча ханд а тІеІаІ ваІ парте баьчча. Советски паччахьалхеен кулгалхочо В. И. Ленина тІоагІа уйла тІаахийтаІ, гражданнин тІоагІаІ ваІштІеІьЛдаккхаргА, цар жа-лобаш заявленеш ю-хьаСтерА. Къахьегамхой писмоехь болъхонца доЛа сага ваІ-пачаш лаьрхІаІ цо царех пачахьалхеенна доал деча гражданнина дакъа лацара форма, цар болъошаш хьаІ-таш телхаделга соцадаран средство, паччахьалхеен аппарата болх тоабеш эргабахьа средство лаьрхІаІ цо. В. И. Ленина произведенеш Іомаева, цун наказаш деша-ча хана біаргагу къахьегамхой предложенетца, жалобашца, заявленешца беча балха керда большевистски принципашца цо ларгалІа ЛЬ-мишта ткхиІаІ а ю-хьо мишта ткхиІаІ а, бюрократизмо волохнтен лелаярца цо ЛЬЛ тІоагІа ю-хьаза къовсам лоатабаб е.

ВаІ парте еза хеташ лора а ю, дегІа а ткхиІ къахьегамхой писмошца беча балха ленински принципашца нормашца.

Ленинан традицеш діахоьхьош КПСС XXV съезда партийни организацеЙ теркам цІаьхха а тІаьхьийтар письмошца цо болх парте хьалхьа цо бувзам чІоагІбарен шерберн, советски социалистически демократи дегІайоалаяра, обществе ЛЬулахьашца доал деча наха дакьа лацара лоьрхІамеча формаех цаІ хилара. КПСС ЦК съезда ЛЬа Отчетни доклада тІа КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева ЛЬлар, парти ца письмошца хьаьн, «ЛЬилдиу наш болча къахьегамхой ІаЛьмате йоннха энтузиазм, коммунизм хьалъеча сийлахь-йоннхача, ниІ болчу дерзкеш ду тІаа» хьалхьхаш болча нахацарча ший бувзама формаех цаІ а лоьрхІаш.

Къьегамхой письмой парте ю уйла къьагта хьалхьох КПСС XXV съезд хьанна дукха ха ялалехьа, 1976 іи. 28 апреле арабаьлаьнна «КПСС XXV съезда решенеша ма-яхьара къьегамхой письмошца беш болча болх діахо орагбаьлаш тоабараш КПСС ЦК баьча соцамо. Цу соцамо нтог яьй цу лоарХІамеча участке партийни советски организацеша, профсоюзан комсомолан баьча беркатеча балха.

Нохч-ГІалгІай областной партийни организаце ЛЬе тІеІьЛарца ларвашна кІеІьЛ хІама ЛЬьдаІ къьхьегамхой письмошца бу болх тоабара, письмойн заявленейн автореша ГІеттадаІ доал ешаш ца канкаьха а ю-хьостадарах болча бехтонкан айбеннаб, къьхьегамхой предложенеш сиьгаІга ю-хьоьхьулЬнаЙ, гучадоаха ю-хьачамбоаДарашо сихаГа діадоаХ.

Письмошцарна болх ший берригача балхацара лоарХІамеча, советски, профсоюзни, комсомольски органий балха шерра обществешни уйла тІаьхьийтен хилара. Цар ЛЬашвеш хьагойт КПСС XXV съезда оттадаь декхарш ю-хьачамбоаДарна областной парти-йни организацеш ЛЬ-ГІаГІбаЛарца лоарХІам, ваХара дерригача доаькъонта цо ю-идейно-политически влияни хьаДаьш ЛЬаьхьгІ, деча ДЬ-лацагІа хулаш йоагІилгІа. Цу письмой чулоацамдара лоарХІамегІа йоа предложенеш ю-заявленеш ю-ЛЬаьхьгІ бюро, пленумий материалашта, лоарХІаме ийцай бюро, секретариата, отделий текущаш перспективни планаш тІа.

Цу письмоца партте областной комитета гІо ду партийни организацей деана діахо айдара, партеи правительствеан директиваш ю-хьачаьрца чІоагІаргІа тІаьхьоьмаН хьаьн лоатабе, кригинаЙ сан-скорритенен дегІайоалаьхьа къьастта а кадраш хьалаьра, діаннийсьара, хьалхьеяра гІулаьх тоаде.

Цунца цхьана цхьаДолча письмош тІа «коммунистаьн парте боаДарашеи хоаш бу кадрийн политика хьаькъьхьа цхьаДолча моттигашца гІулаЛхаш нийса ца хиларах, царех я протекционизм, дуХьал шийна мутІаьхьа хиларах ЛЬ-ЛЬ баьлан тІе ЛаьлаГар, цхьаДола кулгалду нах хаьцаХьа лелар, партийни паччахьалхеен дисциплина телхарнен къовсам лоатте-бечА хьаьнца лоарХІам ю-ЛЬ КПСС горкомаш райкомаш. Цу хьаькъьха дина оьшу ЛоаЛЬ КПСС Грозненсин горкомо. Горкомо ЛЬа ца ТІе-на письмош уххаза діадоаЛЬ-ЛЬнйг КПСС горкома хьалхьара секретара, Дукха письмош техь горкома аппарата боьхьа шоьш. Кхьча организацешца діадаьхьйтача письмошца чІоагІа тІаьхьонан лоатта Цу дерригача е гІоманна торо ю ду ЛЬ-ЛЬ ЛЬ-ЛЬ ЛЬ-ЛЬ

Сийлахь-боккхача Октябра 61 шу дузаш

ОКТЯБРО ЯЬ ПОЛИТИКА

Вай хилхьо а дерригача прогрессивни адамлено а кастта 61 шу дизар белгалдоахкардоца Сийлахь-йоккха Октябрьскі социалистическі революци вай біаьшнера эгтара сий долашагІа йоьла событи я.

Октябрьскі революце хьовбаьча «социальни форда тал-гІена, американскі публицистка Джон Рида ладаьча тайпара, «дуне оагадир», лаьттаг ергІачка шара тІа Іаламате доккхий хувцамаш дир. Россе кхел хийца Сийлахь-йоккха общественни первоот ше хилараз тарра. Октябрьскі революце цунца цхьана Дайлойайр керда дерригача дунен зама — капиталистическі социализмга довла зама. Кхетадеш да, цун йиш яцар дунен хилхьашта юкъера гІулакхашта ладаьнна. Цу ханнаьнна ладаьнна ца йоьлла дерригача дунен зама. Цунна ладаьнна ца йоьлла, цунна ца паччахьалхкен башхалоашка, цу ч доал деш йолча классий хьашташка хьежа йоьла принципиально керда арахьара политика хьаьлІар. Октябрьскі революце хьайнг боллхойн аьхрхойн паччахьалкхе, къаьхьегама хилкьа паччахьалкхе. ХІаьта Советски Республика хьахилча деиз, цул тІехьагІа Советий Мехка вай деношка кхаччалца долча дерригача историе а, арахьара политика цу классашца гІулакх деш хиннай.

Бахьан доацаш дацар Октябрьскі революци котьаьнначул тІехьагІа Советски паччахьалхенга эгтара хьаьхьа оттадьа арахьара политика лозунг «Къаьхьатта — машар!» хилар. Советски Іаьдда эгтара хьаьхьара декрет машарах дола ленинскі Декрет дар, хІаьта цо хьаьхьаькхар къаьхьегама наха да дерхІарех, пар эгтара хьаьмсагарІіа уйлаехи дагадоаьхарехи латташ болча кердача обществена чулоацам. Сийлахь-йоккха Октябрь котьаьнна кІеззина са мара ца йьннача хана белгалдоахар В. И. Ленина кердеча обществени строй толамах дунен хьаьнгІата юкъерча вахара керда, машара принципан хьахиндаран юкъера хада йиш йоьца бусам. «Вай хІаьн Іаьдда да, Советий Іаьдда. Хьаьхьо ше оттадьа цу Іаьдда, — яьхьа В. И. Ленина, — дикача аьнІйен тІа нийсаьдигІ дерригача хьаьхьий сийлахь-доккха машара гІулаьх. (ПСС, т. 35, стр. 330).

Машаре тІехьа дахара политика хьаьхинай Советски паччахьалкхе хьаьхулаш. Машарах долча Декрета тІа а хьаьттан хоадам болашна белгалдаьхкаьнгІ из политика. ХІаьта цу хана деиз хадданза Советски Союза арахьара политически балха керттера лостам, дунен хьаьхьашта юкъерча арене цун ларрагІа ниьг а болаш хьайоаГІа из. Законах нийса да СССР кердача Конституции ладаьнна, чу политинана хетабаь кортА «СССР юкъера ца йоаГІаш ладаьнна ленинскі машара политика чаьхйоахаш а, хьаьхьий кхеранзле чІоагІъярш дунен хьаьшашта юкъе цхьана гІулаьхаш леладар ґ шердарш тІехьа латташ а хилар» тоьжественно кхайкадеча статьйца Діаболаьуш хилар.

Советски мехка дерригача арахьарчо политически балха практика бакъбу из принципиальни ниьг. Духхьал советски арахьарча политика воздействи ер бахьан долиш дацтахан машаре цхьана дахара принцип ниитта шерра тІаьцарн дуннехан хьаьшашта юкъера правоаьнна документаш тІа Діаьзъяь хилари. Дилла а хиннадац ишта. «Шийла тІом» лаьттача хана, масала, Малйбузеьзьхана хьадда дола ґІоварш, эгтара халха США дараш, тІаьца тучаш мича дар Советски Союзаца машаре цхьана дахара принцип.

Цхьакаьда СССР-он кхьча социалистически мехкашен лерраГІа машара политика чаьхьхар, цар оборонни низ чІоагІбалар, социализм «тІехьашка тувсара» дахььера агрессивни политика йохар бахьан долиш дийзар Малхбузен кулгалхой машаре цхьана дахар хиланза дардоацца хІама хилара мурІаьрда де. Из хьаьхуш дар разрядкаш. ТІехьхьара хана дунен хьаьхьашта юкъера вахар ирдеш хиннна проблемаш кьестаьрах. Цу дахььера дахьа толамаш дола хьаьгойташ дола хІама дар Хельсинке хиннна дунен хьаьхьашта юкъера ґІулаьхаьгІа ладаьнна. Цунна ґІулаьхаьгІа леладарехи цхьана ґІулаьхаьгІа леладарехи йола юкъера европейскі Совещани. Зеьлуш да совещане ТІехьхьара акта тІа діаьзъяь тайп-тайпара социальни строй йола паччахьалхкенаш машаре цхьана дахарх йола принципаш вай кхьча паччахьалхкенашцарча ґІулаьхий кІийлен хьисанс СССР кердача Конституце тІа чІоагІъяь хилар.

Советски Союз хьаданза а лерраГІа а латт разрядка чІоагІъярш кІоарЗъярш. ерригача паччахьалхкенашца массе а оагІорахьа цхьана ґІулаьхаьгІ леладара, цар социально-политически строй мичча тайпара йІо а мехкашца юкъера нийсаьча боьхьий демократически ґІулаьхаьгІ леладарехи тІехьа. Из ґІоварш, цар ґІулаьхаьгІ хІаьнгІера моттиг ґІалоацу тІема разрядка бахьан, эгта ґІадаьккхаьра лоаттаьсча хьовсаш.

Октябро хьаьлЗ Советски мехка арахьара политика ций социалистически приоритет ґІулаьхаьгІ деш хьаьлхий боьхьонаш, цар лоІам, де лерхІарах лаьрхІара кІийлен тІа латташ я. Из хьаьхьте хьаьхьара доаьхьа. Вай да ґІертар да ца ший дуненна юкъерча доазонашца тІехьлюьнаьрах ядерни боеголовкаш йІца уьхча ракеташ. Сросса а Йозщин, дерригача адамленна беркат дардолца шерра дуккхача тайпаех дола цхьана леладеш ґІулаьхий маьхьаш хилийтар. Из политика лерраГІа чаьх а йоаьккхаш вай кхоачашцу Октябра керттерча лоаГІ хьаьхьашта — машар!»

Анатолий ВОРОНОВ.
(АПН).

КООПЕРАТОРИЙ ҐІУЛАКХАШ

ТІа-ґІа дуккхаґІа хулаш йоаґІа республика юрташка обществении кхачан предприятеш. Дукха ха йоаьщащ Аче-ЙІаьрстаьн хьайІиллай 105 саг лаьрхІа керда ресторан. Иштта уххаза болх бе йоаленний кулинарни изделеш йоьхка тика а.

Баку—Ростов бодача наьхьа тІа Гулермесскі районе ки бинте хьайІиллай 72 саг чуоца йиш йола ресторан. Уххаза чам бола даар а саЗалІа моттиг а я наьхьа болхаьна профессиональни, пассажиршца. Цу тайпара ресторанаш хьаьлеш латт Сунженскі районе Ординоникидзевскі станице, Надтеречни районе Знаменский юрта. Керда кафе хьаелла кийтьеш я Ведана.

Таханарча дийнахьа юрташкарча районашца болх беш 8 ресторан, 382 кафен столовия я.

* * *

Дукха термам тІаухийт республика кооперативни организацеца пхьаґалаш боабашкаш лелаю фермаш хьаґра. Иштта, Грозненски, Малгобекски, Надтеречни районашкарча заготовительни конторашца хьайІиллай боабашкаш лелаю ахо ферма. Ерригга а 21 эзар соьґІа боабашкаш я ер фермашка.

ДикаґІдоаґча фух йола 2 эзар гарґта пхьаґал я Ведански, Наурски, Шелковской, кхьйолча районашка. Цу тайпара фермаш ахьы а хьаелла лаьрхІад кооператораша.

С. ВОРОНИН.

Къоначар хьинар

Шалински районе тикашшен юкъера ихача кийчбеча предприятешкен ґІулаьхаьгІ ґІулаьхьаьлхьо ґІулаьхьа ґІулаьхьа ґІулаьхьа

ХАБАРОВСКИ КРАЙ. Комсомольск-на-Амуре йолла хана новкъоста Л. Н. Бреннева белгаллаьч «йолларг ер санна йоьдо «Амур» йолча йолча города», хІанз кхьметтел городан-спутникан з а йьнна. Царех цаІ я Амурск. Цунах дукха ха яллелсьна техсхимическин дахчех хІаманн счел промышленноста йокхча центр хургъя.

Брригсоюзни комсомольски ударни гІишло аьнна дІаихьайкъа йола из город хІанз сиха дегІайоаг1а, хІаьта цуьн проспекташ гаьна ха тайгегаьха дІайолхзар я. Йоакхо еш гІишлоцІергаьна кхелгІийтачча баьцдарча хьуна кхьхьа хІанз хьалье йолаьлй 15 эзар сар вахаш хургІйоа яхлхарІа микрорайон.

Ленинградан Амурская архитекторица кийчъьлй ше санна кхы йоаца городе керда цІенош хьалдаре йола проект. Радиальнй хьаьдне ходе цун улицашн гІишлоцІа лаьрхІа я. Автомобильнй наькъашн нах чуІеш дола цІеношн дагІаьчча чаттинен ардаьлаьлй. СУРТА ТІА. Город Амурск.

А. ШЛЯХОВА сурт. ТАСС фотохроника.

КУЛЬТУРА БОЛХЛОЙ—КХАШКА

КОЛХОЗХОШТА УЛЛУВ ЛАТТАШ

Дика чанхдьалар Сунженски районе Кирова цІеранІа колхозе йлаташ чуэийлГа. ХІаьта Іаьнан шоьлаІа дІаДоладеннад кхашка хьийкъа бергаьт чудерзадаре балхаш. Колхозхой сихбенна хьажІаш, ненараш, шенарг а сеевлаш чуэийш боеьхи.

Цхьабанда ца гІулакхах алтхи юрта боахамах кхаььлетамхой дог даза Іаш. Юрта боахамах кхаььлетамхойта хьал хашка оьсарегІа кхаььлетарг даьлъе парте ЦК иэльскн (1978 ш.) Пленумо хьалхашка оттадьаьча декхараша культура болхлой бехнтохкам а ларкъбу.

Кханнн балхаш кхехнача деношка Іурра денз саррадІа колхозхошта уллув хила ГІерт колхозн хуьрта ЦІен боллой а. Шоай ма-хулда дакъа лаца ГІерт уж социалистически яхь вІаштІехьлойаьхчаьа, наьха санна ГІедаьнкхо цІыьккха хІама кхоьдап цар. ХІара дийнаьха куьйгна ЦІен болхлоша кхай ГІерча стаьпана аралеш молиеш, кхаььлетамах листокаш, чакхйоаь бесеДаш, уьттаду концерташ, хІаьта сайрийна болх наьхкхад бьаьнаЧуІ ГІеХьаьГІа художественни фильмаш хьоьх.

Культура болхлоша шоай болх чакхбоах колхоза парт комада цІьаьна оттаььчча хьуьнсьм чуэийча юкъа колхозхошта юкъе политико-массовни культурнни ГІуьйлаш чакхдахара планага лаьжжа. Иштта, дукха ха йоацІаш художественни самодеятельноста тха коллективн доькха концерт оттадеш хилар шоллаГІча тракторно-кхаш леладеча бригаде.

ХІанз № 2 болча механизированни отряде хьажІаьгІаш генарашн чуэийш латт. Уьхаза белгалга дика кхаьхьет комсайнерашн Барнин ИбрахІимеч Эченко Александрен. Царех хІаранне 25 тоннага кхаччалца томаш ГІеХь хьажІаш йьлар цІьаьн дийнаьхь. ХьажІаьгІатарий сийна кхай тІа арегхилар кхьаьгатма листокаш. Цар толамах лаьЙна шоллаГІча дийнаьхь Іурра дийнар моттигерча радиоузе ГІоллА.

Шоллаґіа хьуьхьам чуберзабеча тхона дика ГІо ду Назранонсни автотранспортни предприяте водителнаьа. ХьажІай лордаш кхай ГІаьра ЗаньА Уразе йлача машинаш ДІаьхьа хьаьп дийнаьха иттнера кхаччалца рейс е вІаштІехьдолаьа водителий Кигиев Султан, Курбанов Альбаьа, Кодзоев Саварбика. Цар сийна кхай ГІаьрча стаьне цІьа арахийца Іийнадаш «Хьалхаттаьрашца нийсле!» яха ТІаьхьеьам беш йола боевой листокаш.

Кхашка культурно - массови болх беча хьинаре дьаьча лоаг колхоза бухгалтера, комсомолкас Тарапова Валентинас, парткома члена Мартыненко Людмилас, поселлерча музыкальнн школа болхлоша Горбань Михаила, Чуприн Бориса, кхьйорашца.

Художественни самодеятельноста доакъошшоьа кастнастра концерташ уьттаду кхашка хьаьхьарашца дельхийна салоІача хана. ХІара концерте хьуьнсьм чуэийча белгаллаьнарийн цІераш йоах, цар хьаьвара йийлеш доах, халхарашн ду самодеятельни артисташа.

Хьуьнсьм чуэийш боахчаьа пьаьхьа хьаьпташ кхашдеча дукха дика хІамаш карагІдьеш колхозерча библиотека болхлоша Оздоева Тамарееш Бозиа Зинайнен. Цар хан-ханнаьха дувца механизаторашта вай мехкарча а доазол дехьарча а нерделдаьеш, вІаштІехьдаьлаьн кхаьд кхай ТІа деша художественни а политически а литература кхуьнІна, чакхйоах тайп - тайпарча темаех йола беседаш. ХІаьта масеехь ди хьалха баьлдаьарашца кхедеча бригаде цар чакхйьккар саьнгьардаме книжкай выставка.

Колхоза кхьаьгатмахой болчА алхха тха художественни самодеятельноста доакъошхой иза Іаш. Иштта, дукха ха йоацІаш трактор-но-хІаш леладеча бригаде хилар Ордженикидзеевсни станцийча культура. Цен республикна культура заслуженни болхлочо З. Ф. Чистяковс кулнадеш йола агитбригада. Балха ди чакхдьаьчча кхай ГІаьрча стаьне ДІаьс яхьалца дийнар иллеш, пандаре оаз, бІаргІаго йиш ярдеш доза тайп-тайпарча кхаьнний халхараш. Иштта мехканизаторашн хьежар кердаьча художественни фильмаш г а а.

Тха культура ЦІен болхлоша доккхал ду шоай кхьаьгатмах колхозхошта ГІуьйлаьх хуьлдо чакхдаьр, парна ца хьалхашка латта дехьарна ваьнна ГІо ГІедаьнкхо оаэош ГІо дарах. Из санна дика ГІулаьх бахьаьн ихьаьхьа Іаьна кхоьдендай оаэа.

В. МИРОНОВА.
Сунженски района Кирова цІеранІа колхозе культура ЦІен директор.

КАСТТА ТИРАЖ ХУРГЪЯ

Вай республике ЧІоаґІа кьердаш а дукхачча наха дІаийеш а я 1966 шерара кхаж боагІаш йола чуэе Паччахьалкхен 3-процентни заем. ТІаьхьа ГІа ГІедаьнкхаГІа хул цу заема облигацеш ийцараш, дукхагІа хул наха дІаэцаш йола облигацеш. Цу заема облигацеш йийца наьха торо хул кхаж барца цІа кхуьйна дІадаьйна, эшаьча ГІулакха дІадахийта тешшаме из кходе а. Уьхх шера республике из заем йолаш болчч наха кхаж бена дІаденнад 946 эзар сом.

1978 шера 15 ноябре го-роде Куйбышеве хуэрЙа цу заема арГІанара 99-ГІа тираж. Гиз ловзадерда 723 эзарн 800 кхажмашн, дерригаш а лаьрхІаЧа 39 миллион 467 эзарн сома боарам болаш. Царна юкъе хургда 5000, 2500, 1000, 500, 100, 40 сома боарам боа кхажмашн. Цу заема лелаш мел йола ерриге облигацеш хьаннаГІчуьн уж яле а молларІа сберегательни кассе ГІаьрча арГІанарча тираже дагьа ловацаш хургьа.

Кхаж бара бола аьттув хІара тираж чакх ме ял ланхлу, хІана аьлча тиражашка ловзадеча кхажамий дукхал хувца ца луш маса хана цІьаьтарра хул. ХІаьта кхаж бена облигаци дІаЙо йолача хана тиражка юкъера дІайоаІ.

Кхаж боагІаш йолча чурча Паччахьалкхен 3-процентни заема облигацеш маьхе наьхаташ лоарХІ, хІаьта уж тешшаме лоредеш ледаде а яза. ГІаьгІаьа санна облигаци йоаййча аьчча доадийча санна мара уж юхамттесстраг йиш яц. Цу заема-облигацеш лорде сберегательни кассашка дІаехча йиш я. Сберегательни кассашка лорде дІаехча облигацеш васкетаГІа хьаьта сага ГІаьхьаьнна а йиш я. Уж цигара хьаэца йиш я уж цигара дІачуеннчуьн а цун доверенностах молларІа хІаьчуьн а.

Карара цу чакхдаллаца цу заема цхьаьькъа тиражан хургьа — 30 декабре Москвее.

С. СМАГИН,
Гоструде беркасе сай Нохч-ГІалгІай республиканскн управление вокхагІаьча инспектор.

АЬТТУВ БОЛАШ А ТЕШАМЕ А ХІАМА

МИЛЛИОНАШ БОЛЧА КЪАХЬЕГАМХОШТА ШОАН БЮДЖЕТ НИЙСА ВІАШТІЕХЬЬЯККХА НОВКЪОСТАЛ ДУ СБЕРЕГАТЕЛЬНИ КАССАША. ХАН-ХАННАХЬА Ю А ДЕХКАШ СБЕРКАССАШКА ЮАДЕ, ИНШ Я ШИЙ КУЛЬТУРНО-БЫТОВОЙ - ГІУЛАКХАШТА ДІАДАХИЙТА ЭША АХЧА.

Сберегательни кассашка ахча дІаийду массехи тайпара. Сберегательни кассашка Іодиллачуьн ахча йолаш ТІаьхьеьг е кхаж боагІа.

СБЕРКАССЕ АХЧА ЮДЕХКА ЙИШ Я ЦКЪА ДУЛЛАШ ДУККХА А КІЕЗИГА А. ХІАЬТА АХЧА ЮДИЛЛА ЛАЬРХХІА КАССЕ АХА А ВЕЗАЦ. ИЗ ДЕ ЙИШ Я ШИЙ ПРЕДПРИЯТЕ. КОЛХОЗА Е СОВХОЗА БУХГАЛТЕРЕ ЗАЯВЛЕНИ ДІАЧУ А ЕННА ХІАРА БЕТТА ШИЙ АЛАПЕНА ТІЕРА Е КХЬЧА ДОХОДАШТА ТІЕРА ХОАДАМ БОЛЛАШ ДОЛА АХЧА СБЕРКАССЕ ШИЙ ЛИЦЕВОЙ СЧЕТА ТІА ДІАЭЗДЕРГДОЛАШ ДІААХИЙТА АЬННА ДЕХАР ДИЧА. БЕЗНАЛИЧНИ ХЬИСАЛЕ АХЧА ДІА А УХИНТАШ ИЗ ЮАДЕЛГІА НАХА ЧОАГІА АЬТТУВ БОЛАШ ХІАМА ДА — ЦУ ГІУЛАКХА ЛАЬРХХІА ХА ЮАЕ ЕЗАШ ХИЛАД СБЕРКАССЕ УХАШ.

Сберкассе ахча Іодиллачуьн ший безам хуле шийна хьалхара ахча кассера хьаэца аьнна доверенность дала а молларІа сага е организацена васкетаГІа из дІаЙохкаде а йиш я.

Кассе уйла ахча гуча ца данххара, из лорадера, дІаДийхХача хана из ДІалургхІара паччахьалхенен тешам ду.

СССР Гострудеберкассай Нохч-ГІалгІай республиканни управлени.

Деза новкъостий!
КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандан агитацен отдела

«АГИТАТОРА БЛОКНОТ» Я З Л Е!

Яздала йиш я ерриг ача бувзама почтови отделенешка, «Союзпечата» киоскашка, кепайоазуо общественни дІадоаржадешка ГІолла.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

1979 ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета ялзу бувзамг ерриГача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, ГІишлошъеча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча кепайоазуо доаржадеча общественни уполномоченешка а ГІолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сомн 12 пенни; лях бетта — 1 сомн 56 пенни.

ДІЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАНХАЬА ЯЗЛЕ!

КЪАРАШ ЙОЛА ЧУРА ЧАЧАЬЛАЬЧЕН

ВАХАРА ХОЗАЛИ ТІЕМА КЪИЗАЛИ

«Кьонгаш бовча хана» яхаш я Советски Союза Турпала Нурадилов Хаппаший цІеранІа Нохч-ГІалгІай паччахьалхен драматически театрерча ГІалгІай труппе ший эттара хьалхара театральнн сезон хьаеллаш кийчъьлй спектакль. Из хетальй Ленински комсомола 60 ПЦ дІадар. Спектакль оттальй РСФСР Паччахьалхен преме лауреата Хакишев Руслана, художник Дагестанскн АССР республикански преме лауреат Мурзабеков Камиль, режиссера ассистент — НГІАССР заслуженни артист, Ленински комсомола преме лауреат Цицинев Мухьмад.

Пьеса чулоацам хьежаш болча наха кхетаберггоашш чоаьлане баг. Бахан-текьашш бар Аймарра дезал: Айдамр шен, цун сесаг Гоштан, цар ялх войІ. ПІалгІай бокха дезал. Атта дац дацаьеш нанн ишал бокха дезал ткаьеш лелабен. Дукха да ца тоьараш. Бакъда, иштта даІе а, барттийна бах уж, полчох тоьлм а беш, доацачоа сагот а ца деш, ІламатІчуьн ІламатІал долаш, вокхатІчуьн вокхатІал долаш.

Аьтторг дика вІаштІехьдаьлаьнна пьеса хІара турпал ший оамал, ший сурт-сибат долаш хьахколла. Цу турпалий сурт-сибаташ кхы а чоаьлГІа хІоаргдеш дезадолийташ хьагоаг вайта ресжиссера а актераша а. Цицинев Мухьмада Айдамар сабар долаш, дукха хІама бІаргдайна, дукха лайна саг ва. Ший хана кІайчарца майрра латташ хинна, кердо вахар дуллача дендалца дикка дакъа лаьца саг ва.

Советски Іаьдал доаккхаш из майрра латташ хинна хилра тешал деш да цун цІагІа пенах хьалтехь доалла Серго Орджоникидзес цунна денна тур.

Кьччар Іаьдал доаккхаьна хана маІаче наха нийсса дІаэтта кьнзача моастагІчунца майрра лета саг а цун сесаг Гоштан а. Дешитта, ноаношта, царна шоаштА, дукхахча адамашта дагаьлаьтта ГІоза вахар моастагІа - эшаеш Іодиллачуьн ГІехьаГІа ХІанз хьинаре кхьаьгаш ва Айдамарн цун вокхагІа вола вой. Иштта кхьаьгатма: тІера болаш, нах бешаш, шоайла Іаьмера болаш ткебу цо дезал а.

Кодзоева Іаймета Гошта — бокхъошла йола вайнахьа ХІаьлаьг, дукхача дезалн ненна, эхь-эодел долаш йола саг. Аьрзех кІорнгаш лорашш йола котам санна, воча, дегаьаЧа хІамех ший кьонгаш ваьеш, цар пІелг лаза ца балийта са ДІадала а кийча йола ткалсаг я из. Ший бешатта ГІоаьаьЙ хьуьз из, ух эхь-вОдел долаш хьалхьуьш латташ ГІадььха ГІог латтаьх ткеташ цун. Кьонгаша раьза волаш, царех доккхал деш ва Айдамар а.

Айдамара бар мнссел болча бокхъоа дезала - юкъе эттара дукхаьГІн тІоаГІаГІен дезаш хул ІламатІа дола бераш. Из шоашдара бесам бовза а бовзаш Іаьлаьмте довзара тІера хул уж берашш. Цу тайпара ловзара тІера ва Айдамара ІламатІа вола йин кІаьнк Шамсудинн (Тхосов Мурад) Маншарин (Тайсаев Султан). ІламатІа ловзаьлйнича бІийгашта тара ва уж шинъ. Царна дага ца дохаш, цар ца деш хІама дисиш бокхийчар самуьрхьдаккха дагаболаш. Бокхъалдар аьлча, цар из дика вІаштІехьа а доал. Дукха бокхъа сатьЙдарш бац цу бсраша ГІерт из Мажитен Аьсетен бер. Аьсет шоаййнта еча, уж шоайла цьаьна бисача бакъаьхьа хеташ, цьаьцца хІама де дезла аьле, ший кІаьнкаш а йіце, арахкх из. Царна юкъера ва безамо ЦьаьнІаьб наьна нер.

Бакъда, вІаштІехьдалаш Гоштан дар из безам лорабо, кхоачашхилца Айдамара дагаьлаьттар а, мнхо дохадаІІаьхьоп доЛа эиза санна доХадий нарнинг доаккх цу наьха вахар кьнзача тІемо. Бакъдув хьалІІа ница: «ТІемо вой ваьвай, ТІемо вой ваьвай». ТІоза вахар Іодуллаш доаллача советски хьалха фашистски ГІаьрхой тІаьхьийхача вай мехка массавола советски сар моастагІ Іоьх. Дерзе лорае ураэттар. Царца ДІаэттар Айдамар ше хьалха а волаш цун кьонгаш а. Дукха ца ялаьеза тІем тІа вуа Айдамар. Цхьаьца, шинша вавле тІем тІа болх Айдамара кьонгаш а. Хала да нинна уж кьонгаш а. Хала да нанна уж тІем тІа бахийта, тІема бабаьрг цо ший кьонгаш, цунна ихобаьбаьр цо уж; ираэз, ГІозача вахара ихебаьбар. Бакъда, кьнзача тІемо фашистий ГІаьрахоца доХадир цун ираэз, ялкхар из мараэ, дезалах. Дукха ха йоацаш ГІарах, татах, берий ловзарех, бегех сахьгардамах, цу дезала цунна доккхаьна ГІоза